

# Seksuelt overførte sygdomme

Syfilis og gonorré er igen blevet almindelige i Danmark. I modsætning til syfilis, som især rammer mænd, der har sex med mænd (MSM), er gonorré blevet et problem blandt unge heteroseksuelle, og der er en bekymrende stigning af gonorrétilfælde blandt gravide. Hver fjerde ung rammes af en eller flere seksuelt overførbare infektioner (SOI) før 25-årsalderen. I 2016 var klamydia på det højeste niveau nogensinde i aldersgruppen 15-29 år [1], men der er en betydelig variation i kommunerne, fra 14/1.000 unge i Ishøj til 33/1.000 unge på Frederiksberg.

I Danmark har vi et finmasket overvågningssystem for SOI. Gonorré, syfilis, hiv og hepatitis er individuelt anmeldelsespligtige. Andre sygdomme som klamydia og mykoplasmainfektion overvåges nationalt via den landsdækkende database (MiBa) over mikrobiologiske undersøgelsesresultater fra alle landets klinisk mikrobiologiske afdelinger og Statens Serum Institut (SSI). Sammenholder man tal fra meldesystemet og MiBa, finder man stadig plads til forbedring mht. at sikre klinisk anmeldelse: I 2016 var kun 1.486 af de i alt 3.478 tilfælde af gonorré registreret via meldesystemet, og i 998 tilfælde var der ikke indsendt isolat til den nationale overvågning på SSI [2]. Sundhedsstyrelsen forsøger i samarbejde med SSI løbende at forbedre meldesystemet, så det bliver mere brugervenligt for klinikerne.

Sammenlignet med andre lande har vi ikke væsentlige udfordringer med antibiotikaresistens: For gonorré har resistens for ciprofloxacin været støt faldende i de seneste ti år, til nu kun 18%, og resistens for ceftriaxon er meget sjælden i Danmark. Vi har en stærk tradition for rationel antibiotikaterapi med respekt for klinisk mikrobiologisk rådgivning og stærk national overvågning.

Indførelsen af firevalent HPV-vaccine i det danske børnevaccinationsprogram i 2009 har – ud over hovedsigtet med forebyggelse af livmoderhalskræft – nedbragt forekomsten af kondylomer hos de vaccinerede kvinder. Et tilsvarende fald i kondylomer ses også hos uvaccinerede heteroseksuelle mænd, fordi de beskyttes af flokkimmunitet, den indirekte beskyttelse, der opnås, når en stor del af en population er immuniseret. Efter et par år hvor en skæv mediedækning skabte utryghed om vaccins sikkerhed, og mange forældre valgte at udskyde deres døtres 12-årsvaccination, synes tilliden at være genetableret, og tilslutningen til vaccinationsprogrammet er stigende. Mange af de piger, der i de sene-

ste år ikke er blevet HPV-vaccineret i 12-årsalderen, vil blive vaccineret inden 18-årsalderen, hvor det gratis vaccinationstilbud udløber. Da de fleste endnu ikke har haft seksuel debut, vil vi kunne undgå en potentiel stigning i kondylomtilfælde.

Screening af gravide for hiv, syfilis og hepatitis B er en succes med ekstremt få tilfælde af mor-barn-smitte. Men vi kan gøre det endnu bedre mht. at sikre, at gravide henvises til specialiseret diagnostik og behandling ved positivt resultat af screening, at alle nyfødte af hepatitis B-smittede mødre vaccineres, og at gravide i særlige risikogrupper testes flere gange i graviditeten.

En central del af vores anbefalinger er opsøgende testning for SOI i særlige risikogrupper, med særligt fokus på MSM, stofmisbrugere og personer fra Afrika, Asien, Sydamerika og Østeuropa samt deres partnere [3]. Positiv test for en SOI som f.eks. gonorré eller syfilis bør medføre tilbud om testning for andre SOI som f.eks. hiv. Kontaktopsporing er centralt ved SOI som syfilis, gonorré og hiv og bør iværksættes af den læge, der stiller diagnosen, med hjælp fra klinikkerne for køns sygdomme i de store byer.

Kondom er en effektiv forebyggelse mod de fleste SOI. Vi lykkes dog ikke godt nok med kondomer som forebyggelsesstrategi blandt de unge, hvilket den stigende forekomst af klamydia klart viser. I september uddeler Sundhedsstyrelsen ca. en halv mio. gratis kondomer som led i en kondomkampagne. Vi målretter vores kampagner ud fra tidligere erfaringer. Vi ved bl.a., at mange unge fortsat synes, at kondom er mandens ansvar, samtidig med, at de fleste unge undervurderer egen risiko for at få en SOI. Vi kæmper mod nogle dybe kulturelle forståelser af kondom som irriterende og hæmmende for nydelsen. Udfordringen er, at unge føler, at de skal bruge kondomer af nød, ikke af lyst!

## LITTERATUR

1. Tal for klamydiatilfælde fordelt på kommuner. Opgørelse over klamydiatilfælde blandt 15-29-årige i perioden 2012-2016. Sundhedsstyrelsen, 2017.
2. Statens Serum Institut: EPI-NYT nr. 18/17, 2017.
3. Anbefalinger om forebyggelse, diagnose og behandling af seksuelt overførbare infektioner. Sundhedsstyrelsen, 2015.

## LEDER

Søren Brostrøm

Ugeskr Læger  
2018;180:V69941

## KORRESPONDANCE:

Søren Brostrøm, Sundhedsstyrelsen.  
E-mail: sbro@sst.dk

## INTERESSEKONFLIKTER:

Forfatterens ICMJE-formular er tilgængelig sammen med lederen på Ugeskriftet.dk